Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2025)0157

Izvješća Komisije o Sjevernoj Makedoniji za 2023. i 2024.

Rezolucija Europskog parlamenta od 9. srpnja 2025. o izvješćima Komisije o Sjevernoj Makedoniji za 2023. i 2024. (2025/2021(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Sjeverne Makedonije, s druge strane[1],

– uzimajući u obzir zahtjev Sjeverne Makedonije za članstvo u Europskoj uniji podnesen 22. ožujka 2004.,

– uzimajući u obzir odluku Europskog vijeća od 16. prosinca 2005. o tome da se Sjevernoj Makedoniji dodijeli status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u;

– uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 19. i 20. lipnja 2003., uključujući njihov prilog naslovljen „Solunski program za zapadni Balkan: kretanje prema europskoj integraciji”,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III)[2],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1449 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan[3],

---

1 SL L 84, 20.3.2004., str. 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 SL L 330, 20.9.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 SL L, 2024/1449, 24.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. veljače 2020. naslovljenu „Unapređenje pristupnog procesa – Vjerodostojna perspektiva EU-a za zapadni Balkan” (COM(2020)0057),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. studenoga 2023. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2023.” (COM(2023)0690) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Sjevernoj Makedoniji za 2023.” (SWD(2023)0693),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. studenoga 2023. naslovljenu „Novi plan rasta za zapadni Balkan” (COM(2023)0691),

– uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 20. ožujka 2024. o reformama i preispitivanjima politika prije proširenja (COM(2024)0146),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 24. srpnja 2024. naslovljenu „Izvješće o vladavini prava za 2024.” (COM(2024)0800) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o vladavini prava za 2024. – Poglavlje o stanju vladavine prava u Sjevernoj Makedoniji” (SWD(2024)0830),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 30. listopada 2024. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2024.” (COM(2024)0690) i priloženi radni dokument službi Komisije naslovljen „Izvješće o Sjevernoj Makedoniji za 2024.” (SWD(2024)0693),

– uzimajući u obzir program reformi Sjeverne Makedonije koji je Komisija odobrila 23. listopada 2024. u okviru Instrumenta za reforme i rast,

– uzimajući u obzir izjave sa sastanaka na vrhu EU-a i zapadnog Balkana od 13. prosinca 2023. i 18. prosinca 2024. u Bruxellesu, kao i izjave sa sastanaka na vrhu EU-a i zapadnog Balkana održanih u Sofiji 2018., Zagrebu 2020. i Brdu pri Kranju 2021. te Izjavu o zajedničkom regionalnom tržištu i Izjavu o zelenom programu za zapadni Balkan o kojima je postignut dogovor 10. studenoga 2020. na sastanku na vrhu u Sofiji u okviru Berlinskog procesa,

– uzimajući u obzir zaključke Vijeća o proširenju – Sjeverna Makedonija i Albanija od 18. srpnja 2022. i zaključke Vijeća o proširenju od 17. prosinca 2024.,

– uzimajući u obzir konačno izvješće misije za promatranje izbora Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) u okviru Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS) o predsjedničkim izborima u Sjevernoj Makedoniji održanima 24. travnja 2024. i tamošnjim parlamentarnim izborima održanima 8. svibnja 2024., koje je objavljeno 23. rujna 2024.,

– uzimajući u obzir Berlinski proces pokrenut 28. kolovoza 2014.,

– uzimajući u obzir Ugovor o prijateljstvu, dobrosusjedskim odnosima i suradnji između Bugarske i Sjeverne Makedonije, potpisan 1. kolovoza 2017. i ratificiran u siječnju 2018.,

– uzimajući u obzir Konačni sporazum za rješavanje nesuglasica kako je opisano u rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a 817 (1993.) i 845 (1993.), raskid Privremenog sporazuma iz 1995. te uspostavu strateškog partnerstva između Grčke i Sjeverne Makedonije o kojem je postignut dogovor 17. lipnja 2018., poznat i kao Prespanski sporazum,

– uzimajući u obzir zajednički radni dokument službi naslovljen „Ciljevi i pokazatelji za uspostavu okvira provedbe Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost III (2021. – 2025.)” (SWD(2020)0284) priložen zajedničkoj komunikaciji Komisije i visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 25. studenoga 2020. naslovljenoj „Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost (GAP) III – Ambiciozan plan za rodnu ravnopravnost i jačanje položaja žena u okviru vanjskog djelovanja EU-a” (JOIN(2020)0017), kao i nacionalni provedbeni plan za Sjevernu Makedoniju,

– uzimajući u obzir izvješće Europske komisije protiv rasizma i netolerancije o Sjevernoj Makedoniji za 2023. usvojeno 29. lipnja 2023. i objavljeno 20. rujna 2023.,

– uzimajući u obzir izjavu i zajedničke preporuke usvojene na 23. sjednici Zajedničkog parlamentarnog odbora EU-a i Sjeverne Makedonije održanoj 27. i 28. veljače 2025. u Skopju,

– uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Sjevernoj Makedoniji, posebno svoju Rezoluciju od 24. listopada 2019. o otvaranju pregovora o pristupanju sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom[1],

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A10-0118/2025),

A. budući da Sjeverna Makedonija od 2005. ima status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u i da je u prosincu 2023. uspješno dovršen postupak analitičkog pregleda te zemlje;

B. budući da su težnje građana Sjeverne Makedonije da postanu dio EU-a dovele do napretka u pogledu demokracije i socioekonomskih reformi, ali proces pristupanja EU-u nažalost se i dalje odgađa zbog različitih razloga;

---

[1] SL C 202, 28.5.2021., str. 86.

C. budući da je EU od 2020. mobilizirao oko 210 milijuna EUR zajmova makrofinancijske pomoći kako bi stabilizirao makedonsko gospodarstvo, pomogao u oporavku od pandemije bolesti COVID-19 i ubrzao napredak u reformama;

D. budući da je Sjeverna Makedonija partner koji je u velikoj većini slučajeva usklađen sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a te ima konstruktivnu ulogu u regiji; budući da nedavna suzdržanost Sjeverne Makedonije u pogledu Rezolucije Opće skupštine Ujedinjenih naroda ES-11/7 o Ukrajini od 24. veljače 2025. i njezino supokroviteljstvo alternativne rezolucije nakon inicijative Sjedinjenih Američkih Država upućuju na neočekivani i žalosni pomak u njezinu usklađivanju u pogledu vanjske politike;

E. budući da Sjeverna Makedonija sudjeluje u vojnim operacijama EU-a za upravljanje krizama, među ostalim u misiji EUFOR Althea u Bosni i Hercegovini;

F. budući da je Vijeće donijelo nove zaključke u srpnju 2022., prema kojima Sjeverna Makedonija treba usvojiti preostale promjene ustava, u skladu sa svojim obvezama, kako bi se odmah dovršila faza otvaranja pregovora o pristupanju;

G. budući da geopolitičke promjene, rat u Ukrajini, dezinformacije i pogrešne informacije snažno utječu na sve europske zemlje i politički i gospodarski;

H. budući da je Sjeverna Makedonija i dalje meta operacija stranog zlonamjernog utjecaja, uključujući pokušaje fragmentacije društvene strukture zemlje i instrumentalizacije protueuropskog raspoloženja, posebno putem medijskih kuća i tabloida na srpskom jeziku, koji djeluju kao regionalna pojačala diskursa Kremlja i imaju znatan utjecaj; budući da je Sjeverna Makedonija između 2018. i 2023. protjerala 13 ruskih diplomata zbog aktivnosti koje nisu bile u skladu s njihovim diplomatskim statusom, što upućuje na trajnu prisutnost tajnih mreža koje vrše utjecaj; budući da Kina nastoji proširiti svoj utjecaj kontrolom informacija, investicijskom diplomacijom i prisilnim klauzulama u sporazumima o infrastrukturnim zajmovima;

I. budući da su vlasti Sjeverne Makedonije predložile rješenja za ustavnu promjenu koja ne ispunjavaju uvjete iz zaključaka Vijeća iz srpnja 2022.;

J. budući da se od svake zemlje pristupnice očekuje da poštuje demokratske vrijednosti, vladavinu prava i ljudska prava te da poštuje pravo EU-a;

K. budući da Vijeće nije nedvosmisleno isključilo donošenje daljnjih novih uvjeta za početak pregovora o pristupanju;

1. ponovno izražava punu potporu kontinuiranoj i trajnoj predanosti Sjeverne Makedonije da pristupi EU-u, kao i transformativnim promjenama koje su potrebne za ispunjavanje kriterija za pristupanje; pohvaljuje predanost te zemlje europskoj integraciji i potiče daljnje ulaganje napora u promicanje reformi usklađivanja s EU-om, unatoč izazovima i poteškoćama koji stavljaju na kušnju strpljenje i povjerenje makedonskog društva;

2. naglašava da je pristupanje EU-u i dalje pitanje političke volje za ispunjavanje kriterija i provedbu preuzetih obveza, kako u pogledu provedbe potrebnih reformi tako i u pogledu donošenja potrebnih ustavnih izmjena;

3. podsjeća da je potrebno zadržati pozitivnu dinamiku procesa integracije u EU i vjeru u njega; konstatira da Sjeverna Makedonija i dalje pokazuje predanost integraciji u EU i usklađivanju s politikama EU-a; poziva na brzo odvijanje pristupnih pregovora, ali istodobno napominje da je važno usvojiti ustavne izmjene; potiče Europsko vijeće da javno i nedvosmisleno istakne da Vijeće namjerava brzo i bezuvjetno donijeti pozitivnu odluku o ulasku u sljedeću fazu pregovora o pristupanju sa Sjevernom Makedonijom nakon što se ispune uvjeti iz njegovih zaključaka od 18. srpnja 2022.; potiče sve političke stranke u Sjevernoj Makedoniji da se uključe u konstruktivan dijalog kako bi se postigao potreban konsenzus o tim izmjenama, čime bi se ojačao multietnički karakter te zemlje i ubrzao njezin napredak prema članstvu u EU-u; smatra da je jačanje veza među različitim etničkim skupinama ključno za poboljšanje socijalne kohezije i osiguravanje učinkovitijeg upravljanja; poziva države članice, Vijeće i Komisiju da zaštite predvidljivost i vjerodostojnost procesa pristupanja, među ostalim kako bi se održala potpora građana pristupanju u zemljama proširenja;

4. pozdravlja uspješan dovršetak postupka analitičkog pregleda za Sjevernu Makedoniju krajem 2023.; potiče Sjevernu Makedoniju da usvoji ustavne izmjene koje se obvezala donijeti i uvesti, u skladu sa zahtjevima Vijeća, kako bi se nastavio proces pregovora o pristupanju;

5. pohvaljuje predanost makedonskog naroda integraciji u EU i potporu koju pružaju tom projektu dva desetljeća nakon početka procesa; potiče Komisiju da učini sve što je u njezinoj moći kako bi pomogla vlastima Sjeverne Makedonije da poduzmu potrebne korake prije ulaska u sljedeću fazu pregovora, kao i dalje tijekom pregovaračkog procesa, da pomogne u ispunjavanju očekivanja građana i zemlje te da istraži sve mjere za postupnu integraciju u strukture EU-a, čime bi se povećalo povjerenje u EU i njegove demokratske vrijednosti;

6. podsjeća da se proces pristupanja ne bi smio upotrijebiti za rješavanje bilateralnih sporova, ometanje napretka na europskom putu koji se temelji na zaslugama ili za prevladavanje širih strateških

interesa Unije, već bi se takvi sporovi trebali rješavati otvorenim dijalogom i istinskom suradnjom; naglašava da bi pristupni pregovori trebali slijediti jasan put, vođen objektivnim kriterijima i utemeljen isključivo na zaslugama i ispunjavanju pristupnih kriterija (Kopenhaški kriteriji), kojima se zahtijevaju temeljite reforme u temeljnim područjima, kao i postojanje stabilnih institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava te poštovanje i zaštitu manjina;

7. ponovno potvrđuje da je poštovanje jezičnog, kulturnog i nacionalnog identiteta temeljna sastavnica procesa pristupanja EU-u i temelj demokratskih društava, što će se dodatno potvrditi pristupanjem obitelji europskih naroda;

8. ponovno poziva na povećanje sposobnosti EU-a za djelovanje, i to reformom procesa donošenja odluka EU-a, među ostalim uvođenjem glasovanja kvalificiranom većinom o međukoracima u procesu pristupanja, posebno na početku pregovora te pri otvaranju i zatvaranju pojedinačnih pregovaračkih skupina i poglavlja;

9. podržava novi Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan iz kojeg će se Sjevernoj Makedoniji osigurati 750 milijuna EUR bespovratnih sredstava i zajmova kada ispuni uvjete utvrđene u njezinu programu reformi; u tom pogledu podržava izvrstan i ambiciozan program reformi kojim se utvrđuju jasni i transparentni ciljevi te poziva vlasti da se usredotoče na njegovu strogu provedbu; naglašava da je potrebno usredotočiti se na poticanje reformi i jačanje gospodarske stabilnosti, kao i na javnu upravu, upravljanje, vladavinu prava i borbu protiv korupcije, dekarbonizaciju i zelenu tranziciju, digitalizaciju, povezivost i razvoj ljudskog kapitala, uz istodobno rješavanje socijalnih izazova;

10. prima na znanje sredstva koja Sjeverna Makedonija prima od pojedinačnih država članica, kao i dobru suradnju među njima; međutim, upozorava na jačanje saveza s neliberalnim režimima;

11. pohvaljuje Sjevernu Makedoniju zbog njezine kontinuirane predanosti procesu integracije u EU i izražava žaljenje zbog kašnjenja u procesu pristupanja; podržava stabilnost i potiče stalno ulaganje truda u međuetničke odnose i provedbu Ohridskog okvirnog sporazuma;

12. potiče Sjevernu Makedoniju da ostvari konkretne rezultate u ispunjavanju očekivanja EU-a utvrđenih pregovaračkim okvirom i zaključcima vijeća iz srpnja 2022., uključujući relevantne ustavne promjene, u skladu s obvezama te zemlje;

13. apelira na Sjevernu Makedoniju da uloži još veće napore u jačanje vladavine prava i neovisnosti pravosuđa, među ostalim u imenovanjima sudaca i funkcioniranju Sudbenog vijeća, borbu protiv korupcije, reformu svoje javne uprave te poboljšanja u pogledu

transparentnosti i koncentracije vlasništva nad medijima; potiče daljnju provedbu sustavnih mjera kako bi se osigurala transparentnost i učinkovitost upravljanja;

14. izražava duboku tugu i iskrenu solidarnost zbog tragičnog požara u noćnom klubu u Kočanima u kojem je život izgubilo više od 50 mladih, a ozlijeđeno ih je više od 150, te izražava sućut žrtvama i njihovim obiteljima; pohvaljuje brzu upotrebu Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu i pomoć koju su pružile države članice za spašavanje što većeg broja života; pohvaljuje susjedne zemlje i zemlje EU-a, posebno Grčku i Bugarsku, zbog brze potpore i solidarnosti te liječenja koje su pružile žrtvama;

Funkcioniranje demokratskih institucija

15. konstatira da, iako demokratske institucije u Sjevernoj Makedoniji funkcioniraju na zadovoljavajući način, politička polarizacija nastavlja biti glavna prepreka potrebnim reformama; poziva političke stranke zastupljene u nacionalnom parlamentu da surađuju kako bi postigle dogovor o tim reformama;

16. pozdravlja donošenje novog poslovnika Skupštine Republike Sjeverne Makedonije (Sobranje) uz pomoć Europskog parlamenta u okviru dijaloga „Jean Monnet”; naglašava, međutim, da se zbog kontinuirane političke polarizacije i dalje odgađaju važne reforme i imenovanja; naglašava da su međustranačka suradnja i poboljšana politička klima i dalje ključni za ubrzanje provedbe reformi povezanih s EU-om i jačanje demokratskih institucija;

17. sa zabrinutošću napominje da je otprilike polovica svih zakona koje je Sobranje donijelo 2023. odobrena skraćenim postupcima; poziva Sobranje da poboljša svoje zakonodavno planiranje, koordinaciju i kvalitetu odgovarajućim postupcima savjetovanja i parlamentarnim nadzorom, s obzirom na zaključke dijaloga „Jean Monnet” te da izbjegava ubrzane postupke;

18. naglašava da je i dalje potrebna sveobuhvatna izborna reforma, iako su parlamentarni i predsjednički izbori 2024. bili konkurentni i demokratski te su uvedene izmjene Izbornog zakona; snažno poziva na provedbu preostalih preporuka OESS-a/ODIHR-a i Venecijanske komisije uključivom revizijom Izbornog zakona, istodobno naglašavajući važnost da se buduće izborne procese zaštiti od zlonamjernog vanjskog upletanja i manipulacije informacijama, među ostalim donošenjem strogih pravila o kibernetičkoj sigurnosti i transparentnosti internetskih kampanja;

19. traži bolju regulaciju financiranja političkih stranaka i kampanja, uključujući mjere za povećanje transparentnosti u pogledu sredstava i troškova političkih stranaka; poziva na reviziju pravila o državnom oglašavanju u komercijalnim medijima i plaćenom političkom

oglašavanju; naglašava potrebu za funkcionalnim mehanizmima nadzora kako bi se osigurao integritet u financiranju stranaka te jednak i odgovarajući pristup medijima za političke stranke i neovisne kandidate;

20. poziva na kontinuiranu modernizaciju javne uprave koja bi se temeljila na zaslugama, uz rješavanje sustavnih problema njezine politizacije, unapređenje transparentnih postupaka zapošljavanja i reformu lokalne samouprave kako bi se građanima pružile bolje socijalne usluge i razvile prilagođene strategije lokalnog i regionalnog razvoja; potiče vlasti da ulože veći trud te donesu i provedu potrebno zakonodavstvo radi povećanja povjerenja javnosti u upravu te stvaranja otporne i sposobne javne službe koja može učinkovito odgovoriti na suvremene izazove i zadovoljiti potrebe zajednice; pohvaljuje strategiju javne uprave za razdoblje 2023. – 2030. i povezani akcijski plan za razdoblje 2023. – 2026., donesene u srpnju 2023.; potvrđuje da su njima obuhvaćena sva relevantna područja reformi i da se utvrđuju jasno polazno stanje, ciljevi i ciljne vrijednosti, a time i ključni politički izazovi; međutim, žali zbog toga što je stopa provedbe i dalje na niskoj razini;

21. traži da se poduzmu daljnji koraci za osiguravanje sustavne odgovornosti javnih institucija provedbom konstruktivnih i javnih savjetovanja s dionicima, među ostalim u pogledu provedbe programa reformi, te kako bi se pružile povratne informacije nakon provedenih savjetovanja; pohvaljuje zakon o općim administrativnim postupcima kojim se predviđa pojednostavnjenje, ali snažno preporučuje njegovu sustavnu provedbu u cijeloj upravi;

22. apelira na tijela vlasti Sjeverne Makedonije da se suzdrže od netransparentnih, politiziranih razrješenja i imenovanja na položaje u neovisnim tijelima i agencijama te da osiguraju odgovarajuće financiranje institucija i dosljednu provedbu odluka i preporuka; sa žaljenjem konstatira kontinuirani nedostatak napretka u osnaživanju ureda pravobranitelja;

Mediji i civilno društvo

23. pozdravlja stalan napredak Sjeverne Makedonije u jamčenju slobode medija; podsjeća, međutim, na potrebu za kontinuiranim reformama kako bi se osiguralo neovisno i otporno medijsko okruženje, uključujući reformu pravnog okvira kojim se uređuju internetski i neinternetski mediji kako bi ga se u potpunosti uskladilo s Europskim aktom o slobodi medija[1], čime bi se riješili trajni izazovi u pogledu

---

[1] Uredba (EU) 2024/1083 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi zajedničkog okvira za medijske usluge na unutarnjem tržištu i izmjeni Direktive 2010/13/EU (Europski akt o slobodi medija) (SL L, 2024/1083, 17.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

transparentnosti vlasništva nad medijima, objavljivanja informacija o digitalnim medijima i koncentraciji medija; ističe potrebu za reformom medija kojom se prednost daje mjerama za sprečavanje koncentracije kako bi se zaštitio novinarski integritet; naglašava hitnu potrebu za suzbijanjem zlonamjernog stranog utjecaja u medijskom okruženju, uključujući dezinformacije koje šire akteri povezani s Rusijom i Kinom;

24. poziva vlasti da donesu pravni okvir za učinkovitu zaštitu novinara, boraca za ljudska prava, aktivista za zaštitu okoliša i drugih dionika od strateških tužbi usmjerenih protiv javnog djelovanja te da provedu odredbe Direktive EU-a protiv strateških tužbi usmjerenih protiv javnog djelovanja[1];

25. apelira na vlasti da građanima osiguraju potpunu transparentnost i neometan pristup informacijama;

26. sa zabrinutošću konstatira ponovno uvođenje vladinog oglašavanja u komercijalnim medijima u Sjevernoj Makedoniji; ističe visok rizik da će se tom mjerom medijsko tržište izložiti poremećajima i neprimjerenim političkim utjecajima, čime bi se ugrozila neovisnost medija i medijski pluralizam; ponovno poziva na sveobuhvatnu reformu pravila kojima se uređuje državno financiranje i oglašavanje političkih stranaka u medijima, napominjući nedostatak transparentnosti, stalnu zlouporabu državnih sredstava za političko oglašavanje i kontinuirani rizik od ugrožavanja neovisnosti medija netransparentnim mehanizmima financiranja; odlučno traži donošenje i provedbu tih reformi prije lokalnih izbora predviđenih za jesen 2025.;

27. naglašava potrebu za jačanjem neovisnosti i kapaciteta regulatornog tijela za medije, javne radiotelevizije i regulatora za elektroničku komunikaciju;

28. potiče mjere za povećanje uredničke i financijske neovisnosti, nepristranosti i profesionalnosti javnih radiotelevizijskih kuća i regulatornih tijela za medije, istodobno konstatirajući stalna kašnjenja u imenovanju ključnih nadzornih tijela i potrebu za sveobuhvatnim naporima u pogledu modernizacije; poziva na stroža pravila o transparentnosti i vlasništvu kako bi se razotkrili prikriveni utjecaji, uključujući medijske sadržaje koje sponzorira strana zemlja, te na uspostavu mehanizama za utvrđivanje i ometanje koordiniranih stranih mreža usmjerenih na dezinformiranje;

---

[1] Direktiva (EU) 2024/1069 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje od očito neosnovanih tužbi ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe usmjerene protiv javnog djelovanja”) (SL L, 2024/1069, 16.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

29. napominje da su određeni kineski diplomatski subjekti financirali plaćeni sadržaj i članke u kojima se izražava mišljenje u makedonskim medijskim kućama bez jasnog označivanja; podsjeća da je u analizi iz 2023. utvrđeno da su se ruski akteri povezani s državom koristili srpskim medijskim posrednicima za širenje neprijateljskog diskursa prema NATO-u kao i tvrdnji da EU vrši pritisak na Sjevernu Makedoniju da „napusti svoj identitet”;

30. izražava zabrinutost zbog stalnih prijetnji i napada na neovisne novinare i medijske djelatnike, uključujući mizoginističko uznemiravanje na internetu usmjereno na novinarke, često na one koje izvješćuju o vladavini prava, korupciji i pravosuđu; pozdravlja imenovanje posebnog tužitelja za praćenje tih napada na novinare i uspostave mehanizama za prijavljivanje zlostavljanja na internetu; traži snažnije mjere za zaštitu medijskih djelatnika od fizičkih i nefizičkih prijetnji, uznemiravanja i neprimjerenog izražavanja od strane javnih osoba;

31. potiče Sjevernu Makedoniju da se nastavi boriti protiv govora mržnje u svim njegovim oblicima i usmjerenog na sve skupine, da proaktivno sprečava sve slučajeve govora mržnje, zločina iz mržnje i zastrašivanja te ih temeljito istraži, da sustavno kazneno goni takve napade kako bi ih se osudilo i kako bi se zajamčila sigurnost i zaštita njihovih meta, primjerice novinara, pripadnika manjina, zajednica kao što su Bugari, i drugih ranjivih skupina;

32. izražava zabrinutost zbog porasta govora mržnje i sve većih prijetnji od dezinformacija u internetskim medijima, za koje nacionalna agencija za audiovizualne medijske usluge nema regulatorno tijelo; traži da se pojačaju mjere za potporu istraživačkom novinarstvu, provjeri činjenica i medijskoj pismenosti te poboljšanju pravnog okvira i međuinstitucijskih kapaciteta u cilju borbe protiv govora mržnje, dezinformacija i vanjskog upletanja; zabrinut je zbog raširenih kampanja dezinformiranja kojima se dovode u pitanje demokratske vrijednosti i članstvo u EU-u kao cilj te zemlje; u tom pogledu traži potporu institucija EU-a kako bi se toj zemlji pomoglo u ublažavanju tih zlonamjernih učinaka; pozdravlja inicijative civilnog društva kojima se promiče provjera medijskih činjenica, digitalna pismenost u školama i borba protiv širenja govora mržnje te napominje da je gotovo 50 % građana Sjeverne Makedonije usvojilo lažne diskurse o međunarodnim događajima, posebno u vezi s ratom u Ukrajini, što naglašava hitnost povećanja društvene otpornosti na zlonamjerne manipulacije informacijama;

33. ističe da je civilno društvo ključno za razvoj demokracije i pluralizma te promicanje dobrog upravljanja i društvenog napretka; pozdravlja dinamično i konstruktivno civilno društvo u toj zemlji koje ima vrlo bitnu i pozitivnu ulogu u procesu reformi i podsjeća da su potrebni dodatni napori kako bi se osigurala uključiva, pravovremena i smislena savjetovanja i transparentnost, kao i formalni mehanizmi

suradnje; u tom kontekstu pozdravlja nedavno pokretanje postupka za ponovnu uspostavu Vijeća za suradnju sa sektorom civilnog društva i njegov razvoj te poziva na pojačanu suradnju između vlade i civilnog društva, posebno u ublažavanju posljedica koje je za civilno društvo imalo nedavno „zamrzavanje” sredstava Agencije SAD-a za međunarodni razvoj (USAID); konstatira da je, iako organizacije civilnog društva djeluju u načelno povoljnom okruženju, potrebno uspostaviti pravne i financijske okvire kako bi se osiguralo povećanje njihovog javnog financiranja te transparentnost mehanizama javnog financiranja; izražava zabrinutost zbog izvješća o povećanju broja neprijateljskih izjava prema civilnom društvu i potiče Ministarstvo unutarnjih poslova da s organizacijama civilnog društva surađuje u izradi sigurnosnog protokola za borce za ljudska prava kako bi se osigurala njihova zaštita od prijetnji nedržavnih aktera; odlučno traži daljnje jačanje uloge civilnog društva jamčenjem njegove kontinuirane smislene uključenosti u postupak donošenja odluka i savjetovanjem s Venecijanskom komisijom prije donošenja budućeg zakonodavstva u vezi s nevladinim organizacijama;

Temeljna prava

34. pohvaljuje Sjevernu Makedoniju zbog ratifikacije većine međunarodnih instrumenata za ljudska prava; međutim, izražava zabrinutost zbog razine provedbe, izostanka napretka u području rodne ravnopravnosti, porasta antirodnih pokreta te povećanja njihova utjecaja, što negativno utječe na zakonodavne postupke i postupke donošenja politika; apelira na vladu da u potpunosti provede Istanbulsku konvenciju; poziva vlasti da donesu novi zakon o rodnoj ravnopravnosti i ojačaju formalne vladine strukture za promicanje rodne ravnopravnosti te poboljšaju status i prava žena na svim razinama, kao i da osiguraju stvarnu provedbu strategije za rodnu ravnopravnost i nacionalnog akcijskog plana, posebno osiguravanjem odgovarajućeg financiranja, poboljšanjem međuinstitucijske koordinacije i usklađivanjem nacionalnih politika s pravnom stečevinom EU-a;

35. apelira na vlasti da osiguraju potpunu i stvarnu provedbu postojećeg pravnog okvira za zaštitu žrtava rodno uvjetovanog nasilja i nasilja u obitelji izdvajanjem dostatnih proračunskih sredstava za prevenciju, poboljšanjem pristupa službama potpore i mehanizmima zaštite te izvršenjem zakonski zajamčenih socijalnih i ekonomskih prava žrtava; s obzirom na to, prima na znanje donošenje Zakona o isplati novčane naknade žrtvama nasilnih kaznenih djela iz 2023., u koji su uključeni standardi Istanbulske konvencije kako bi se žrtvama rodno uvjetovanog nasilja pružila bolja zaštita; nadalje, apelira na vlasti da ulože više truda u smanjenje i ublažavanje rodno uvjetovanog nasilja i nasilja u kućanstvu te da povećaju kapacitete skloništa i broj osoblja, kao i broj kvalitetno osposobljenih i rodno osviještenih policijskih službenika i sudaca, medicinskog osoblja i socijalnih radnika;

36. sa zabrinutošću upozorava na težak položaj mladih žena u zatvorima, među ostalim maloljetnica dobi od 14 do 16 godina, koje nisu obrazovane i osposobljene za rad te kojima se često daje previše lijekova i ne pruža zadovoljavajuća zdravstvena skrb; apelira na vlasti Sjeverne Makedonije da poduzmu hitne mjere za poboljšanje uvjeta pritvora za sve zatvorenike, smanjenje korupcije i zaustavljanje nečovječnog postupanja te da poboljšaju probaciju i reintegraciju bivših zatvorenika u društvo;

37. apelira na Sjevernu Makedoniju da u potpunosti provede preporuke iz izvješća ECRI-ja o Sjevernoj Makedoniji za 2023. kako bi se učinkovito riješio problem utvrđenih kršenja ljudskih prava;

38. pozdravlja činjenicu da su međuetnički odnosi stabilni i da se Ohridski okvirni sporazum nastavlja provoditi; pohvaljuje trud koji Sjeverna Makedonija ulaže u jačanje zaštite prava manjina, istodobno potičući daljnju financijsku potporu; traži da se osiguraju dostatna sredstva i ljudski resursi za institucije koje štite prava manjinskih zajednica; poziva političke predstavnike manjinskih zajednica da izbjegavaju promicanje etničkog diskursa koji izaziva podjele i koji podsjeća na politike koje su prouzročile duboku patnju i ratove u nedavnoj prošlosti te regije; apelira na Sjevernu Makedoniju da u potpunosti provede preporuke Savjetodavnog odbora za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina u pogledu strategije „Jedno društvo za sve i interkulturalizam”; poziva Sjevernu Makedoniju da Agenciji za primjenu jezika i Agenciji za ostvarivanje prava zajednice osigura dostatna sredstva i ljudske resurse; izražava žaljenje zbog toga što Sjeverna Makedonija nije ratificirala Europsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima; čeka konačnu odluku o pobijanom Zakonu o uporabi jezikâ koja može utjecati na međuetničke odnose;

39. podržava napredak koji je ta zemlja ostvarila u pogledu usklađivanja svojeg zakonodavnog i institucionalnog okvira za prava djeteta s pravnom stečevinom EU-a i međunarodnim standardima u području ljudskih prava; prima na znanje napredak u provedbi strategije za deinstitucionalizaciju i podržava uspješno premještanje djece iz ustanova u udomiteljsku skrb ili u male skupne domove; međutim, sa zabrinutošću primjećuje stalne slučajeve nasilja nad djecom i njihove diskriminacije, među ostalim nad romskom djecom; stoga traži od te zemlje da osnuje nacionalno tijelo odgovorno za koordinaciju svih politika povezanih s provedbom Konvencije UN-a o pravima djeteta i njezinih fakultativnih protokola;

40. potiče Sjevernu Makedoniju da poduzme konstruktivne korake prema priznavanju i uključivanju nacionalnih manjina i zajednica u svoj Ustav, poticanju uključivosti, zaštiti raznolikosti, suzbijanju diskriminacije i jačanju socijalne kohezije u skladu s europskim vrijednostima i demokratskim načelima; poziva Sjevernu Makedoniju

da u potpunosti zajamči jednaka prava i mogućnosti za sve etničke zajednice u zemlji;

41. napominje da se osobe s invaliditetom i dalje suočavaju s velikim preprekama jer zakonodavstvo te zemlje još nije usklađeno s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom; podržava nacionalnu strategiju za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2023. – 2030. i snažno traži njezinu pravilnu provedbu, među ostalim u pogledu osiguravanja dovoljnog broja asistenata u obrazovanju, kako bi se djeca s invaliditetom učinkovito i neometano uključila u obrazovni proces;

42. pozdravlja prvu sudsku presudu o govoru mržnje protiv LGBTIQ zajednice, ali snažno poziva na sustavni kazneni progon svih slučajeva govora mržnje, zločina iz mržnje i zastrašivanja, kao i na uključivanje govora mržnje u Kazneni zakon i na to da odgovorne državne institucije vode odgovarajuće statističke podatke o slučajevima govora mržnje i zločina iz mržnje;

43. sa zabrinutošću primjećuje raširen govor mržnje na društvenim medijima, posebno govor mržnje usmjeren protiv Roma, LGBTIQ+ osoba i drugih marginaliziranih skupina; potiče sve političke aktere da izmijene Zakon o matičnim knjigama i osiguraju brzo i neometano pravno priznavanje roda na temelju samoodređenja, da poštuju ljudska prava, osiguraju dostojanstvo te uspostave jasan i pristupačan pravni postupak u skladu s međunarodnim standardima; preporučuje da se u novom Zakonu o osnovnom obrazovanju zadrži izričita zaštita od diskriminacije na temelju roda, seksualne orijentacije i rodnog identiteta, čime bi se osigurala usklađenost s nacionalnim i međunarodnim obvezama; potiče Skupštinu Sjeverne Makedonije da odmah (ponovno) uspostavi aktivnu međuparlamentarnu skupinu za pitanja LGBTIQ+ zajednice kako bi se poduprla i unaprijedila prava LGBTIQ+ osoba;

44. poziva Sjevernu Makedoniju da unaprijedi upravljanje migracijama, dodatno se uskladi s pravnom stečevinom EU-a i riješi trajne izazove u rješavanju zakonitih i nezakonitih migracija uz istodobno poštovanje temeljnih ljudskih prava; pozdravlja pojačanu suradnju u području upravljanja granicama i jačanje kapaciteta zemlje za upravljanje migracijskim tokovima te borbu protiv krijumčarenja migranata, trgovine ljudima i drugog organiziranog kriminala; potiče kontinuirani razvoj postupaka azila i integracijskih politika te poboljšanje uvjeta prihvata u skladu s okvirima EU-a za migracije; naglašava važnost regionalne suradnje u upravljanju migracijama i poziva EU da pruži dodatnu potporu u pogledu resursa, tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta kako bi se migracijski izazovi učinkovito savladali;

45. poziva Sjevernu Makedoniju da uloži veće napore u borbu protiv trgovine ljudima, posebno u vidu dodatnog usklađivanja Kaznenog zakona s pravnom stečevinom EU-a i zakonodavstvom o drogama;

Vladavina prava

46. s ozbiljnom zabrinutošću konstatira da su se rezultati te zemlje u borbi protiv korupcije, uključujući korupciju na visokoj razini, pogoršali, o čemu svjedoči njezin pad indeksa percepcije korupcije organizacije Transparency International, osobito zbog izmjena Kaznenog zakona koje su oslabile pravni okvir, što je dovelo do obustave postupka u mnogim predmetima koji su bili u tijeku; ponavlja da taj pad naglašava hitnu potrebu za sveobuhvatnim reformama; snažno poziva na jačanje okvira za borbu protiv korupcije i jamčenje stvarnog snošenja odgovornosti, posebno u slučajevima korupcije na visokoj razini, u vidu primjerene istrage, kaznenog progona i presuda; poziva na preispitivanje nedavno uvedenih izmjena Kaznenog zakona u vezi sa standardima izricanja kazni i zastarom kako bi se osiguralo da ne bude negativnog učinka na kazneni progon korupcije, posebno slučajeva koji su složeni i na visokoj razini;

47. podsjeća da su potrebna dostatna financijska sredstva i dostatni ljudski resursi kako bi se osigurala učinkovita i dosljedna provedba odvraćanja, sprečavanja, otkrivanja, istrage i mehanizama sankcija za javne dužnosnike putem opsežnih mjera koje obuhvaćaju sukob interesa, lobiranje, etičke kodekse i zaštitu zviždača;

48. konstatira da je percipirana razina povjerenja u pravosuđe i dalje vrlo niska te da su potrebni dodatni napori kako bi se spriječio neprimjeren utjecaj i zastrašivanje; ističe nedostatak napretka u provedbi strategija za upravljanje ljudskim resursima iz 2020. na sudovima i u uredu javnog tužitelja; snažno poziva na rješavanje problema kritičnog manjka sudaca i tužitelja koji utječe na kvalitetu i učinkovitost pravosuđa; poziva na jačanje neovisnosti i transparentnosti pravosudnih tijela te na dodjelu sredstava potrebnih za njihovo učinkovito funkcioniranje;

49. poziva na unapređenje Sudbenog vijeća i tužiteljskog vijeća te na dodjelu potrebnih sredstava uz istodobno jamčenje njihove neovisnosti; snažno apelira na političke aktere da se prestanu uplitati u rad pravosudnih institucija;

50. sa zabrinutošću primjećuje izostanak napretka u sprečavanju i borbi protiv korupcije, i činjenicu da su financijske istrage i dalje problematično pitanje; ističe da korupcija i dalje ozbiljno utječe na ključna područja politika; poziva na znatno jačanje operativnih kapaciteta i suradnje agencija odgovornih za borbu protiv organiziranog kriminala i financijskog kriminala, među ostalim osiguravanjem potrebnih financijskih sredstava; potiče zemlju da

poboljša borbu protiv organiziranog i gospodarskog kriminala te kibernetičkog kriminala u vidu pojačanog partnerstva s Europolom, Europskim centrom za kibernetički kriminal i Eurojustom; poziva Sjevernu Makedoniju da uloži veće napore u borbu protiv pranja novca;

51. poziva na uspostavu svih potrebnih mjera za učinkovitu borbu protiv organiziranog kriminala; apelira na vlasti da poboljšaju koordinaciju u okviru Nacionalnog koordinacijskog centra za suzbijanje organiziranog kriminala te da osiguraju potrebne financijske i ljudske resurse za Osnovno javno tužiteljstvo za gonjenje organiziranog kriminala i korupcije; naglašava potrebu za usmjeravanjem posebne pozornosti i resursa na otkrivanje programa pranja novca;

52. sa zabrinutošću konstatira da je Sjeverna Makedonija tek djelomično usklađena s pravnom stečevinom EU-a u području borbe protiv organiziranog kriminala; ponovno poziva na daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a i sustavne financijske istrage, uz pojačano zamrzavanje i zapljenu nezakonito stečene imovine te upravljanje i raspolaganje njome;

53. poziva na temeljitu i transparentnu istragu požara u noćnom klubu u Kočanima 16. ožujka 2025. kako bi se odgovorne osobe privelo pravdi te na ažuriranje i temeljitu provedbu zakonodavstva kako bi se spriječile slične tragedije i osigurala bolja javna sigurnost i usklađenost s propisima radi zaštite građana;

54. poziva na brzu provedbu tekućih reformi u sigurnosnom i obavještajnom sektoru te na jačanje neovisnosti sigurnosnih i obavještajnih tijela uspostavom odgovarajućih regulatornih okvira uz istodobno jačanje mehanizama demokratskog nadzora; sa zabrinutošću konstatira da se Agencija za nacionalnu sigurnost i dalje nalazi u prostorijama Ministarstva unutarnjih poslova, čime se dovodi u pitanje njezin status neovisnog tijela državne uprave;

55. pohvaljuje snažnu odlučnost Sjeverne Makedonije u suzbijanju hibridnih prijetnji; pozdravlja vladinu inicijativu za stvaranje nacionalnog strateškog okvira za borbu protiv dezinformacija, kao i donošenje Nacionalne strategije za kibernetičku sigurnost za razdoblje 2025. – 2028.; poziva da se ulože dodatni napori u jačanje otpornosti na vanjsko upletanje i manipuliranje informacijama; naglašava potrebu za radom na nacionalnoj strategiji za izgradnju otpornosti na dezinformacije koje su sigurnosna prijetnja državi, među ostalim u vidu pojačanih mjera u području kibernetičke sigurnosti i strateške komunikacije, kao i obrazovanja i medijskog opismenjavanja; poziva na potpunu operacionalizaciju mehanizama EU-a kao što je sustav brzog uzbunjivanja za otkrivanje zlonamjernog stranog utjecaja u stvarnom vremenu tijekom ključnih demokratskih procesa, uključujući izbore;

56. iznimno je zabrinut zbog toga što su Sjeverna Makedonija i druge zemlje pristupnice EU-u na zapadnom Balkanu posebno teško pogođene stranim upletanjem i kampanjama dezinformiranja, uključujući hibridne prijetnje, stratešku korupciju, netransparentne financijske tokove i prisilne ulagačke prakse, koji dolaze iz Rusije i Kine; izražava zabrinutost zbog uloga mađarske i srbijanske vlade u ostvarivanju geopolitičkih ciljeva Kine i Rusije; u tom kontekstu primjećuje rizik od ovisnosti o Kini zbog asimetričnih sporazuma o zajmu, kao i zbog nedavnog zajma mađarske banke Eximbank, za koji se čini da potječe iz Kine;

Socioekonomske reforme

57. preporučuje Sjevernoj Makedoniji da nastavi poduzimati korake za poboljšanje poslovne klime i infrastrukture, jačanje obrazovne i digitalne infrastrukture te poboljšanje sustava socijalne zaštite i njihove povezanosti s inicijativama za zapošljavanje; pozdravlja uključivanje reformi povezanih s ljudskim kapitalom u program reformi plana rasta i poziva Sjevernu Makedoniju da uloži dostatne napore u provedbu tih reformi kako bi se postigli održivi rezultati u razvoju ljudskog kapitala za djecu i mlade, kao temelj otpornih društava i održivog rasta;

58. pozdravlja donošenje programa reformi i višegodišnjeg programa rada u okviru Instrumenta za reforme i rast za Sjevernu Makedoniju, kojima će se pružiti potpora malim i srednjim poduzećima, smanjiti birokracija i digitalizirati javni sustav te pozdravlja korake predviđene u programu reformi u pogledu uvođenja digitalne infrastrukture i novog Zakona o elektroničkim komunikacijama, kojima se nacionalno zakonodavstvo usklađuje s relevantnom pravnom stečevinom EU-a i održava korak s digitalnom tranzicijom diljem svijeta;

59. potiče strategije aktivacije na tržištu rada za mlade, dugotrajno nezaposlene i niskokvalificirane osobe, kao i za žene, osobe s invaliditetom i Rome, te poziva na pravilnu evaluacija tih mjera; prima na znanje dugoročno poboljšanje stopa nezaposlenosti, no konstatira da to mora biti popraćeno povećanjem realnih plaća, poboljšanjem radnih uvjeta i zaštitom prava radnika, uključujući sindikalna prava; poziva na potpunu provedbu Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova;

60. potiče Sjevernu Makedoniju da ubrza svoju digitalnu transformaciju, posebno poboljšanjem digitalnih vještina svih građana i pružanjem internetskog pristupa javnim uslugama; prepoznaje demografske izazove s kojima se suočava Sjeverna Makedonija, uključujući smanjenje broja stanovnika, iseljavanje mladih stručnjaka i starenje radne snage te naglašava da se potrebno uhvatiti u koštac s problemom odljeva mozgova, posebno u području medicine, tehnologije i obrazovanja; poziva na provedbu ciljanih politika kako

bi se preokrenuo trend odljeva mozgova, poboljšale socijalne politike prilagođene obitelji i privuklo iseljenike da se vrate; potiče suradnju s EU-om na strategijama demografske otpornosti, uključujući tržišne poticaje za rad, stambenu potporu za mlade obitelji i ulaganje u obrazovanje i razvoj vještina kako bi ih se uskladilo s budućim potrebama tržišta rada; poziva na veću potporu inovacijama i konkurentnosti;

61. pozdravlja pozitivne učinke Garancije za mlade na smanjenje nezaposlenosti mladih; poziva Sjevernu Makedoniju da pojača napore za smanjenje stope nezaposlenosti mladih u dobi između 15 i 24 godine, koja je i dalje visoka i iznosi 29,3 %; naglašava potrebu za rješavanjem socijalnih izazova, osiguravanjem kvalitetnih politika zapošljavanja, poticanjem uzlazne socijalne kohezije i konvergencije prema standardima EU-a te podupiranjem napretka prema europskom stupu socijalnih prava;

62. pozdravlja rad na izmjeni zakona o radu; poziva na potpuno usklađivanje Zakona o radnim odnosima s direktivama EU-a kako bi se doista zajamčilo pravo na jednaku plaću za jednak rad, zajamčila transparentnost plaća te poboljšala zaštita od diskriminacije na temelju trudnoće i majčinstva; ustraje u tome da je potrebno ojačati nadležnosti i kapacitete Državnog inspektorata rada kako bi se osigurala stvarna zaštita prava radnika, uključujući zaštitne mjere protiv diskriminacije na radu;

63. pohvaljuje Sjevernu Makedoniju za pristupanje jedinstvenom području plaćanja u eurima, prepoznajući to kao važan korak prema dubljoj financijskoj integraciji s europskim tržištem te olakšavanju bržih i učinkovitijih prekograničnih transakcija; potiče Sjevernu Makedoniju da provede strukturne reforme za jačanje gospodarstva i osigura održivost državnog duga;

64. pozdravlja pozive na brzu integraciju cijelog zapadnog Balkana u jedinstveno digitalno tržište EU-a što je prije moguće, što bi bilo od ključne važnosti za stvaranje digitalno sigurnog okruženja;

65. apelira na vlasti da u potpunosti provedu postojeće pravne odredbe kako bi se osigurao pristup uslugama primarne zdravstvene zaštite, s posebnim naglaskom na spolnom i reproduktivnom zdravlju za žene, majke i djecu te uklonile prepreke povezane sa zemljopisnim položajem, financijama ili drugim poteškoćama; poziva na ciljane mjere za potporu ranjivim skupinama žena u pristupu zdravstvenoj skrbi, uključujući Romkinje, žene u ruralnim područjima i one koje žive u siromaštvu;

66. ozdravlja napredak postignut provedbom Strategije za uključivanje Roma za razdoblje 2022. – 2030.; međutim, žali zbog toga što strategiji nedostaje jasan pristup za sudjelovanje, osnaživanje i izgradnju kapaciteta; poziva vlasti da provedu odgovarajuće akcijske

planove i osiguraju odgovarajuće praćenje te konstruktivno i transparentno sudjelovanje organizacija civilnog društva, posebno iz romske zajednice;

Okoliš, biološka raznolikost energetika i promet

67. pozdravlja donošenje Zakona o energiji 2025. i naglašava njegovu važnost za jamčenje sigurne, zaštićene i visokokvalitetne opskrbe energijom, kao i za stvaranje učinkovitog, konkurentnog i financijski održivog energetskog sektora; potiče vlasti da nastave tim ambicioznim putem i podsjeća na to da je potrebno uložiti dodatne napore kako bi se u cijelosti dostigle ciljne vrijednosti za energetsku učinkovitost, obnovljivu energiju, sigurnost opskrbe i smanjenje emisija; apelira na tamošnje vlasti da usklade zakonodavstvo o okolišu i klimatskim promjenama s pravnom stečevinom EU-a i da osiguraju njegovu provedbu; sa zabrinutošću primjećuje izostanak napretka u borbi protiv klimatskih promjena i nedovršeno donošenje ključnog zakonodavstva; naglašava potrebu za uključivanjem rodne ravnopravnosti i socijalne uključenosti u planiranje djelovanja u području klime kako bi se aktivno savjetovalo sa ženama, kućanstvima s niskim prihodima i marginaliziranim zajednicama te kako bi navedene skupine imale jednaku korist od tranzicije;

68. pozdravlja kontinuiranu financijsku i tehničku potporu Europske investicijske banke Sjevernoj Makedoniji, uključujući strateške infrastrukturne projekte kao što su željeznički koridori VIII. i X., postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda u Skopju i razvoj komunalne vodne infrastrukture; poziva na uključivu i pravednu tranziciju kojom se štiti socijalno ugrožene osobe mobiliziranjem javnog i privatnog financiranja za zelenu tranziciju, potpunom operacionalizacijom namjenskih mehanizama financiranja i iskorištavanjem potpore EU-a i međunarodne potpore; naglašava potrebu za rješavanjem problema nedostatka specijaliziranog osoblja i slabih institucijskih i administrativnih kapaciteta, čime se ugrožava kontrola kvalitete i odgovarajuća provedba procjena utjecaja na okoliš;

69. sa zabrinutošću konstatira da kvaliteta zraka i vode te gospodarenje otpadnim vodama i dalje predstavljaju velik izazov za tu zemlju; potiče središnju vladu i lokalne vlasti da pojačaju napore kako bi se poboljšala kvaliteta zraka i smanjilo potencijalno smrtonosno onečišćenje; podsjeća da je situacija posebno zabrinjavajuća u Skopju, koje je kontinuirano jedan od najzagađenijih gradova u Europi;

70. prepoznaje velik potencijal Sjeverne Makedonije kao regionalnog središta u pogledu upotrebe obnovljivih izvora energije; potiče Sjevernu Makedoniju da u potpunosti uskladi procjenu utjecaja na okoliš s pravnom stečevinom EU-a, s posebnim naglaskom na

sekundarnom zakonodavstvu koje se odnosi na male hidroenergetske projekte;

71. ističe da je hitno potrebno postaviti zaštitu okoliša kao prioritet; ozbiljno potiče vlasti da donesu potrebno zakonodavstvo i unaprijede mjere koje se odnose na biološku raznolikost, vodu, zrak i klimu te regionalno gospodarenje otpadom, među ostalim sveobuhvatnim procjenama učinka, strogim kaznenim progonom kaznenih djela protiv okoliša i odgovarajućim javnim savjetovanjima, kojima se omogućuje konstruktivno i transparentno sudjelovanje lokalnih zajednica, nevladinih organizacija i znanstvenih institucija;

72. poziva Sjevernu Makedoniju da uspostavi pravnu zaštitu za „Emerald” područja utvrđena Konvencijom o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) kako bi ih se zaštitilo od projekata štetnih za okoliš; potiče je da proširi svoja zaštićena područja kako bi se dosegnule ciljne vrijednosti iz Globalnog okvira za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala; ponovno ističe hitnu potrebu za donošenjem Zakona o ponovnom proglašavanju Nacionalnog parka Mavrovo kako bi se osigurao nastavak i dovršetak ključnih nastojanja u pogledu očuvanja prirode; potiče Sjevernu Makedoniju da uvrsti Jablanicu na popis zaštićenih područja, čime bi se osiguralo očuvanje staništa koja su ključna za opstanak vrsta;

73. potiče vlasti Sjeverne Makedonije da provedu strože strategije zaštite i upravljanja za staništa ugroženih vrsta, kao i za same vrste, posebno balkanskog risa, uključujući strogu provedbu zakona protiv kaznenih djela povezanih s divljom florom i faunom, osobito nezakonitog ubijanja i krivolova, kako bi se zaštitila biološka raznolikost;

74. pozdravlja kontinuiranu suradnju Sjeverne Makedonije s Kosovom i Albanijom u pogledu prekograničnog Nacionalnog parka Šar-planina; potiče Sjevernu Makedoniju da pojača i ubrza suradnju sa susjednim zemljama kako bi se odredila prekogranična zaštićena područja i uspostavili usklađeni prekogranični planovi upravljanja;

75. naglašava potrebu za rješavanjem financijskih izazova s kojima se suočavaju nacionalni parkovi kako bi se poboljšali razni aspekti, uključujući ljudske resurse i cjelokupno upravljanje, u cilju jačanja njihove uloge u očuvanju biološke raznolikosti, pružanja mogućnosti za rekreaciju i podupiranja lokalnih gospodarstava;

76. pozdravlja napredak postignut u izgradnji koridora VIII. i X. transeuropske prometne mreže (TEN-T) i pohvaljuje dovršetak brze ceste Kriva Palanka – Dlabočica – Stracin; međutim, potiče vlasti Sjeverne Makedonije da ulože još veće napore u davanje prednosti održivom prometu i poboljšanje energetske infrastrukture i regionalne povezanosti u cilju integracije u europske mreže te da pronađu rješenje za stalna kašnjenja u razvoju kritične

infrastrukture, uključujući bilateralnim pregovorima; poziva Komisiju da po potrebi pomogne u tim nastojanjima;

77. poziva na ulaganje dodatnih napora kako bi se ubrzao napredak na svim prioritetnim dionicama osnovne mreže za željeznicu i ceste, uključujući povećanjem broja graničnih prijelaza gdje god je to moguće; konstatira stratešku važnost koridora VIII. za geostratešku autonomiju EU-a i NATO-a jer služi kao ključna logistička ruta duž južnog krila NATO-a;

Regionalna suradnja i vanjska politika

78. pozdravlja dragocjenu i značajnu ulogu Sjeverne Makedonije regionalnoj suradnji i stabilnosti u vidu sudjelovanja u regionalnim gospodarskim i diplomatskim inicijativama kao što su Berlinski proces, plan rasta za zapadni Balkan i provedba sporazuma o zajedničkom regionalnom tržištu, te naglašava važnost njihove uključivosti;

79. pozdravlja predanost te zemlje poticanju dobrosusjedskih odnosa i prepoznaje njezinu ulogu kao uzora za mirno rješavanje bilateralnih sporova dijalogom i međusobnim razumijevanjem; u tom pogledu naglašava važnost potpune provedbe međunarodnih sporazuma s konkretnim rezultatima i u dobroj vjeri, uključujući Prespanski sporazum s Grčkom i Ugovor o prijateljstvu, dobrosusjedskim odnosima i suradnji s Bugarskom; poziva na kontinuiranu predanost dijalogu i suradnji sa susjednim zemljama kako bi se ojačala regionalna stabilnost i njegovalo uzajamno povjerenje; poziva na daljnje promicanje osobnih, međuljudskih kontakata u cijeloj jugoistočnoj Europi;

80. izražava duboku zabrinutost zbog projekta takozvanog „srpskog svijeta” i zbog toga što neki predstavnici vlade Sjeverne Makedonije zagovaraju i promiču taj koncept; osuđuje sudjelovanje na sastancima kojima se nastoji uspostaviti područje utjecaja kojim se ugrožava suverenitet drugih zemalja i stabilnost regije;

81. podsjeća na potrebu za otvaranjem arhiva jugoslavenskih tajnih službi (UDBA i KOS) koji se čuvaju i u Sjevernoj Makedoniji i u Srbiji; naglašava potrebu za otvaranjem tih arhiva diljem regije kako bi se na transparentan način države suočile s totalitarnom prošlošću u cilju jačanja demokracije, odgovornosti i institucija na zapadnom Balkanu;

82. pozdravlja kontinuiranu predanost Sjeverne Makedonije euroatlantskoj sigurnosti; pohvaljuje aktivnu ulogu Sjeverne Makedonije u OESS-u, posebno njezino predsjedanje OESS-om 2023. u složenom geopolitičkom okruženju, te znatan doprinos misijama EU-a za upravljanje krizama i vojnim operacijama; pohvaljuje usklađenost te zemlje s vanjskom, sigurnosnom i obrambenom

politikom EU-a, uključujući njezin jasan odgovor na agresivni rat Rusije protiv Ukrajine usklađivanjem s mjerama ograničavanja EU-a protiv Rusije i Bjelarusa te pružanjem potpore Ukrajini; pozdravlja potpisivanje partnerstva s EU-om u području sigurnosti i obrane 2024.;

83. međutim, žali zbog toga što je Sjeverna Makedonija bila jedina zemlja na zapadnom Balkanu koja se suzdržala od glasovanja o europskoj rezoluciji o Ukrajini na Općoj skupštini UN-a u veljači 2025. te je umjesto toga podržala rezoluciju SAD-a zajedno s Gruzijom i Mađarskom, čime je odaslala negativnu poruku u pogledu njezine usklađenosti sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a te zajedničke europske predanosti očuvanju mira, međunarodnog prava i demokratskih načela;

84. prepoznaje članstvo Sjeverne Makedonije u NATO-u kao znatan geostrateški doprinos regionalnoj sigurnosti i euroatlantskoj stabilnosti, među ostalim aktivnim sudjelovanjem te zemlje u misijama i operacijama NATO-a i njezinom strateškom ulogom u poticanju mira i suradnje na zapadnom Balkanu, kao i aktualnom modernizacijom njezinih oružanih snaga i reformama u području upravljanja krizama, ključne infrastrukture i kibernetičke obrane; ističe činjenicu da članstvo u NATO-u jača obrambene sposobnosti Sjeverne Makedonije, poboljšava sigurnosnu koordinaciju sa saveznicima EU-a i NATO-a te služi kao sredstvo za odvraćanje vanjskih pokušaja destabilizacije; potiče Sjevernu Makedoniju da produbi suradnju s EU-om i NATO-om u suzbijanju hibridnih prijetnji, među ostalim koordinacijom kibernetičke sigurnosti, zajedničkim praćenjem dezinformacija i izgradnjom otpornosti te da nastavi s naporima za odvraćanje od pokušaja vanjske destabilizacije; potiče Sjevernu Makedoniju da nastavi s ulaganjem u modernizaciju obrane i usklađivanjem sa strateškim prioritetima NATO-a kako bi dodatno ojačala svoju ulogu pouzdanog sigurnosnog partnera;

85. pozdravlja sporazum sklopljen na sastanku na vrhu EU-a i zapadnog Balkana u Tirani o smanjenim troškovima roaminga; u tom pogledu poziva vlasti, privatne aktere i sve dionike da omoguće postizanje dogovorenih ciljeva znatnog smanjenja naknada za podatkovni roaming između zapadnog Balkana i EU-a i daljnje smanjenje koje bi do 2027. dovelo cijene na razinu sličnu onoj nacionalnih cijena; pozdravlja stupanje na snagu prve faze provedbe plana za roaming između zapadnog Balkana i EU-a;

°

° °

86. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi predsjedniku Europskog vijeća, Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i

sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica te predsjedniku, Vladi i Skupštini Republike Sjeverne Makedonije.